

ГАССЕЛЬБРИНК (ГАБЕЛЬ) ВАЛЕРІЯ ОРЕСТІВНА

Гассельбрінк Валерія Орестівна (дівоче прізвище – Габель; 1881, м. Балаганськ Іркутської губернії, Рос. імперія – 27.10.1970, Харків) – бібліотекар, член комітету філіальних відділень Харківської громадської бібліотеки, завідувача відділом іноземної літератури ХДНБ ім. В. Г. Короленка (ХДНБ).

Народилася в родині засланих революціонерів-народників Ореста Мартиновича Габеля та [Августини Станіславівни Габель](#) (Сінькевич). У 1887 році після закінчення строку заслання родина переїхала до Харкова. Початкову освіту здобула у третій жіночій гімназії. З 1900 року працювала у Харківській громадській бібліотеці (ХГБ), займалася підрахунком підписників. Також була безкоштовним співробітником філіальних відділень Громадської бібліотеки.

На початку 1900 років вийшла заміж за інженера Християна-Альберта Християновича Гассельбрінка, який у той час також безоплатно працював у філіальних відділеннях. Під час першої російської революції Валерія переховувала та розповсюджувала нелегальну літературу серед читачів філіальних відділень ХГБ. У 1907 році під прізвищем Гассельбрінк вона стала членом бібліотеки.

Валерія продовжила працювати в бібліотеці і після перетворення її з громадської на державну, де обіймала посаду завідуючої іноземним відділом. У 1926 році Валерія разом з директором бібліотеки Наталією Іванівною Чепігою виїхала у відрядження до Німеччини для ознайомлення зі станом бібліотечної справи і новою книжковою продукцією. Вони відвідали бібліотеки Лейпцига, Мюнхена та Берліна і зібрали матеріал про досвід їх роботи. По поверненні до Харкова прочитали кілька лекцій про книгозбірні

Німеччини, які привернули увагу бібліотечної спільноти.

Після того, як її чоловіка перевели працювати в інше місто, Валерія покинула бібліотеку. Наприкінці 1930 року вона мешкала у селі Боброве при станції Голутвіно і займалася домашнім господарством. На той момент вона мала статус інваліда праці. 28 грудня 1930 року її чоловіка було заарештовано за звинуваченням у контрреволюційній діяльності. Після його дострокового звільнення у 1931 році Валерія переїхала до місця примусового поселення чоловіка – робітничого селища Голимшаново Тюменської області. Там працювала бібліотекарем.

20 листопада 1944 року Валерію Орестівну призначено завідуючою районною бібліотекою Голимшанівського району. У 1948 році вона була нагороджена Почесною грамотою Облкультпросвіту. На керівній посаді Валерія пропрацювала майже п'ять років; 1 листопада 1949 року перейшла працювати бібліотекарем до середньої школи. 1 вересня 1951 року її звільнили з роботи. Ці два звільнення пов'язуються з так званою кампанією боротьби з безродними космополітами. Була відновлена на роботі зі збереженням стажу на підставі постанови народного суду від 15 лютого 1952 року та обласного суду від 21 березня 1952 року.

21 серпня того ж року помер чоловік Валерії Орестівни – Християн-Альберт Гассельбрінк, а 1 жовтня вона звільнилася за власним бажанням і повернулася до Харкова. Останні роки життя мешкала у Будинку спеціалістів разом зі своїми сестрами Людмилою та [Маргаритою](#). У 1959 році розпочала писати спогади, однак, залишила їх незакінченими.

У архівному фонді ХДНБ зберігаються документи, які свідчать про внесок Валерії Орестівни у розвиток Громадської бібліотеки та розбудову бібліотечної справи у Харкові, зокрема «Деятельность I и II Филиальных Отделений Харьк. Общественной Библиотеки за все время их существования». В цьому документі Валерія Габель висвітлила повну історію

філіальних відділень бібліотеки.

Померла Валерія Орестівна 27 жовтня 1970 року від мозкового атеросклерозу.

Джерела

1. Гофф И. А. Подруги матери моей 25-ый подъезд / сост.: М. И. Каганов, В. М. Конторович, Л. Г. Фризман. Харьков : Израйлев, 2011. С. 32–39.
2. Левин К. В Харькове // Красный библиотекарь. 1928. №2. С. 70–71.
3. Мамон В. Є. Життєвий шлях бібліотекаря Валерії Гассельбрінк-Габель // Короленківські читання 2019 : матеріали XXII Всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 24 – 25 жовт. 2019 р. Харків, 2020. С.184–191.
4. Черевко А. О. З історії становлення і розвитку методичної роботи ХДНБ ім. В. Г. Короленка (1903–1931 рр.) // Історія ХДНБ ім. В. Г. Короленка: пошуки, дослідження, відкриття : зб. наук. ст. Харків, 1996. С. 46–58.
5. Шалыганова А. Л. Правление Харьковской общественной библиотеки, 1885–1918. Харьков : Федорко, 2016. 328 с.
6. Шоломова С. Б. Харківська громадська: [про бібл. династію Габелів] // Вітчизна. 1986. № 9. С. 188–190.
7. Общий обзор деятельности правления библиотеки // Отчет Харьковской общественной библиотеки за семнадцатый год ее существования (с 1 октября 1902 г. по 1 октября 1903 г.) и ее филиального отделения за третий год его существования (с 1 октября 1902 г. по 1 октября 1903 г.). Харьков : Тип. С. А. Шмерковича, 1903. 90, [LV]. С. 3.

Архівні джерела

1. ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Особові фонди. Ф. 4. Од. зб. К4-83-44; К4-82-329; Р-51; Р-52.

2. ДАХО. Ф. 52. Оп. 4. Спр. 1222. Арк. 3.
3. ДАХО Ф. Р. 6452. Оп. 3. Спр. 603. Арк. 73–75.

Мамон Вячеслав Євгенович

Статтю створено 27.07.2021